
NOTITS

Til:	Udenrigsministeren	J.nr.:	
CC:	Udviklingsministeren	Bilag:	
Fra:	JTMR, SPE, ØKO	Dato:	12. oktober 2011
Emne:	Nedlæggelse af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder		

Indstilling

Det indstilles.

- at regeringsgrundlagets udmelding om nedlæggelse af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder udmøntes ved fremsættelse af lovforslag om hhv. etablering af Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution (NHRI) og etablering af Dansk Institut for Internationale Studier.
- at formuleringen af mandatet for Danmarks nye Nationale Menneskerettighedsinstitution i forbindelse med forberedelse af lovforslaget gennemgås i henhold til Paris-principperne med henblik på at tydeliggøre det nye instituts mere uafhængige status.
- at lovforslaget for Danmarks nye Nationale Menneskerettighedsinstitution fremlægges efter grundig dialog med det nuværende Institut for Menneskerettigheder, civilsamfundsorganisationer og øvrige involverede ministerier, og at der opereres med rimelige høringsfrister.
- at opdelingen af centret i to institutter håndteres indenfor den eksisterende bevillingsmæssige ramme, idet evt. yderligere opgaver vil kræve tilførsel af yderligere bevillinger.

Baggrund

Det fremgår af regeringsgrundlaget fra oktober 2011, at Institut for Menneskerettigheder (IMR) skal gøres til en selvstændig institution, således at instituttets stilling som Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution (NHRI) styrkes og tydeliggøres. Som følge heraf skal Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM) nedlægges, således at også Dansk Institut for Internationale Studier gøres til en selvstændig institution.

Tilrettelæggelse af lovgivningsprocessen

Som led i udmøntning af regeringsgrundlaget foreslås det, at udenrigsministeren fremsætter to nye hovedlove: en lov om etablering af Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution og en lov om etablering af Dansk Institut for Internationale Studier. DCISM kan i medfør af gældende lov nr. 411 af 6. juni 2002 med senere ændringer kun nedlægges ved lov, og bestemmelser om DCISM's nedlæggelse og de to nye institutioners indtræden i de rettigheder

og forpligtelser, som DCISM har ved lovens ikrafttræden, skal derfor indeholdes i de nye love. De to nye love foreslås inkluderet i regeringens lovprogram som hhv. "Lov om etablering af Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution" og "Lov om etablering af Dansk Institut for Internationale Studier".

Det vurderes, at den nye menneskerettighedsinstitutions uafhængighed signaleres tydeligst ved at fremsætte to hovedlove, selvom denne fremgangsmåde er mere ressourcekrævende end fremsættelse af én ændringslov.

Mandat for Dansk Institut for Internationale Studier

F.s.v.a det fremtidige Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) forudses kun mindre tilpasninger i instituttets mandat i forhold til det eksisterende mandat. Instituttets bestyrelse består af en række forskellige medlemmer, der bl.a. skal sikre instituttets uafhængighed, men stats-, udenrigs- og forsvarsministeren udpeger hver et medlem af bestyrelsen. Forsvarsministeriet bidrager til finansiering af instituttets sikkerhedspolitiske forskning, og instituttets udviklingspolitiske forskning finansieres af midler fra § 6.3. Lovarbejdet vil derfor skulle inddrage de respektive ministerområder.

Mandat for Danmarks kommende Nationale Menneskerettighedsinstitution

FN's generalforsamling vedtog med resolution 48/134 af 20. december 1993 de såkaldte Paris-principper, en række principper for nationale menneskerettighedsinstitutioners kompetence og ansvarsområde, garantier for uafhængighed og pluralisme samt arbejdsmetoder. Det nuværende Institut for Menneskerettigheder er på baggrund af sit aktuelle mandat p.t. akkrediteret som en national menneskerettighedsinstitution med A-status, d.v.s. den højest mulige status vurderet ud fra Paris-principperne. I lys af at instituttet i løbet af 2012 skal genakkrediteres som en national menneskerettighedsinstitution af den internationale komité af NHRI'er foreslås det, at det i samarbejde med instituttet overvejes, om formuleringen af mandatet bør beskrives med formuleringer, der lægger sig tættere op ad formuleringerne i Paris-principperne, for at styrke og tydeliggøre instituttets rolle som national menneskerettighedsinstitution.

Det bemærkes, at lov om etablering af DCISM indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse. Den nærmere arbejdsdeling mellem instituttets indsats på dette felt og den nye nationale anti-diskriminationsenhed, der er nævnt i regeringsgrundlaget (s. 66), bør derfor overvejes nærmere i forbindelse med lovgivningsprocessen.

Folketinget gav med beslutningsforslag B 15 vedtaget d. 17. december 2010 sit samtykke til socialministerens forslag om at lade IMR varetage opgaven med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Denne ændring bør reflekteres i den nye lov.

Instituttets kompetence på ligestillingsområdet blev med lov nr. 182 af 8. marts 2011 udvidet til også at omfatte ligestilling vedr. køn som led i Danmarks gennemførelse af EU-direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om ligebehandling vedr. køn. I forbindelse med udvidelsen af instituttets kompetence på de to sidstnævnte områder fik instituttet forøget sin årlige bevilling med 6 mio. kr. til køn og 3,6 mio. kr. til handicapområdet og blev tildelt satspuljemidler i perioden 2011-2013 til brug på handicapområdet. P.g.a. instituttets kompetencer på disse områder bør relevante dele af lovforslaget om etablering af det nye institut derfor afstemmes med Social- og Integrationsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Ministeren for Ligestilling.

I opfølgning af overdragelsen af opgaven vedr. FN's handicapkonvention til IMR har de danske handicaporganisationer advokeret for, at repræsentanter for de danske handicaporganisationer skulle sikres plads i instituttets bestyrelse. Denne anmodning bør som led i lovgivningsprocessen drøftes med Socialministeriet.

Det bør endvidere overvejes og drøftes med Socialministeriet, hvorvidt regeringens intention om at ratificere tillægsprotokollen til handicapkonventionen på nogen måde bør få konsekvenser for instituttets opgaver på handicapområdet.

Tidsperspektiv for lovgivningsprocessen

M.h.t. tidsperspektivet for lovforslagenes fremsættelse tilsiger hensynet til en økonomisk "bodeling", der kan synkroniseres med finanslovsarbejdet for 2012 på den ene side, at der sigtes på en hurtigt gennemført lovproces.

På den anden side vil det være en naturlig konsekvens af regeringens ønske om at sikre høj lov kvalitet og give organisationer og andre høringsparter god tid til at gennemgå lovforslag og udarbejde kommentarer, at særligt lov om etablering af Danmarks Nationale Institution for Menneskerettigheder først fremlægges efter grundig dialog med det nuværende Institut for Menneskerettigheder, civilsamfundsorganisationer og øvrige involverede ministerier, og at der opereres med rimelige høringsfrister.

Det bemærkes, at Institutet har ytrøt ønske om, at det kunne være symbolsk med ikrafttræden d. 5. maj 2012 på instituttets 25-års jubilæumsdag, jf. den oprindelige Folketingsbeslutning af 5. maj 1987 om etablering af Dansk Center for Menneskerettigheder. Arbejdet vil blive tilrettelagt med dette in mente.

Økonomiske forhold

Det bemærkes, at det på departementalt niveau er indtrykket, at Institut for Menneskerettigheder har en forventning om, at den nye regerings styrkelse af instituttet som en national menneskerettighedsinstitution ledsages af markant øgede bevillinger til menneskerettighedsarbejdet i Danmark bl.a. i form af en slags "pristalsregulering" f.s.v.a. Instituttets nuværende driftsbudget samt øgede bevillinger henset til Instituttets arbejde med ligebehandling. Desuden har Institutet gjort opmærksom på et ønske om flere økonomiske midler til støtte af deres arbejde på Grønland.

Evt. øgede bevillinger til IMR bør ses i sammenhæng med, at DCISM forventer at komme ud af 2011 med en negativ egenkapital på ca. 5 mio. kr. Det forventede underskud skyldes hovedsageligt et akkumuleret underskud hos Institut for Menneskerettigheder. DCISMs regnskaber revideres af Rigsrevisionen, og Udenrigsministeriet gennemfører et regnskabstilsyn hos DCISM i første uge af november 2011.

Udgangspunktet må være, at opdelingen skal kunne rummes inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer, og at der derfor vil være behov for en grundig diskussion med IMR om fremtidig prioritering samt regnskabskontrol m.v. Såfremt ovenstående mandat-diskussion fører til, at det nye institut skal varetage nye omkostningskrævende opgaver, må der tilføres instituttet yderligere bevillinger.

JTMR, SPE og ØKO